

2024-11-22

Dnr KN2024/01642

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

FORTUMS YTTRANDE AVSEENDE KLIMAT- OCH NÄRINGSLIVSDEPARTEMENTET "BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR VATTENKRAFTENS OMRÖVNING" KN2024/01642

1 INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

Fortum anser att det är positivt att regeringen har identifierat och utarbetat förslag avseende flera av de utmaningar som finns med dagens omprövning av vattenkraften. Fortum konstaterar att promemorian slagit fast att de föreslagna ändringarna syftar till att verksamheterna ska prövas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger vid miljöanpassning av verksamheterna ska implementeras fullt ut för att säkerställa en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel¹.

Fortum anser att många av förslagen bidrar till en ökad tydlighet och förbättrad styrning. Dock krävs det att flera av förslagen kompletteras eller ändras för att säkerställa tidigare regerings- och riksdagsbeslut om att förse vattenkraften med moderna miljövillkor med fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel, på ett ordnat och rättssäkert sätt.

Fortum står bakom Energiföretagens remissvar. Fortums ståndpunkter sammanfattas nedan. Detaljerade synpunkter på förslag och bedömningar följer under respektive kapitel.

- Regeringen måste säkerställa att syftet är att den samlade påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftsel ska utvärderas och bedömas som en helhet. Regeringen beslutade i juni 2020 om en nationell plan för prövning för moderna miljövillkor (M2019/01769), ett beslut som fortsatt gäller och som syftar till att den nationella helhetssynen som beskrivs i planen ska få verkan i de enskilda prövningarna.
- Regeringen måste säkerställa att ingen betydande negativ påverkan uppstår på nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Fortum anser att kriterierna i förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 3 b § ska ändras så att de blir bindande för vattenförvaltningen, förtydligas att de gäller vart och ett för sig och att de omfattar samtliga miljöåtgärder inom huvudavrinningsområdet. Det måste också förtydligas att nationell elberedskapsförmåga förutsätter förmågor som kan vara regionala och lokala.

¹ Regeringen beslutade i juni 2020 om en nationell plan för prövning för moderna miljövillkor (NAP) (M2019/01769). Planen ska ge en nationell helhetssyn så att verksamheter ska förse med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

- Regeringen har tyvärr inte säkerställt eller förtydligt hur skyddade områden ska hanteras inom ramen för omprövningarna. Det saknas såväl förslag som tillräckliga konsekvensanalyser för Natura 2000-regelverket i relation till vattenförvaltningen. När Natura 2000-lagstiftningen implementerades och skyddade områden pekades ut skedde detta i vattendrag som redan var utbyggda med vattenkraft och den ansågs vara förenlig med Natura 2000-området. Vattenkraftverksamheter inom Natura 2000-områden måste omfattas av riktvärdet på 1,5 TWh, vilket tydligt framgick i regeringsbeslutet om den nationella planen från 2020. Annars finns stora risker att den nationella planens syfte om största möjliga nytta för vattenmiljön och en effektiv tillgång till vattenkraftsel inte uppnås, att riktvärdet om 1,5 TWh kraftigt överskrids och att viktig reglerförmåga och effekt går förlorad samt att elberedskapen försämras. Fortum anser därför att frågan antingen måste hanteras under remisstiden alternativt utredas vidare. Om ytterligare utredning ska ske bör det ske skyndsamt.
- Fortum välkomnar att regeringen föreslår att normen god ekologisk potential ska definieras i förordning. Bestämmelsen kan förtydligas ytterligare genom att formuleras med hjälp av åtgärdsmetoden.
- Fortum anser att förslagen kring samverkansprocesserna behöver vara i linje med syftet i den nationella planen. Risken finns annars att olika aktörer har olika syn på syfte och mål med samverkan.
- Fortum välkomnar att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ges en skyldighet att bistå vattenmyndigheterna i arbetet med klassificering och normsättning. Svenska kraftnät och Energimyndigheten ska följa vattenmyndigheternas arbete och säkerställa att riktvärdet på huvudavrinningsnivå, elberedskap och ”ingen påverkan på reglerförmåga” efterlevs i samverkan och normsättning. Fortum anser att de länsstyrelser som är vattenmyndigheter också ska få förtydligt att de ska inhämta dessa underlag och stöd från Svenska kraftnät och Energimyndigheten.
- Fortum anser att promemorians konsekvensanalys är bristfällig. För att regeringen ska kunna ta ställning till huruvida omprövningar kan genomföras på ett sätt som är effektivt och rättssäkert, och med en acceptabel konsekvens för staten och samhället, måste potentiella problem och risker med förslagen belysas tydligare i promemorians konsekvensanalys. Det måste analyseras hur förslagen bidrar till att säkerställa en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel, dvs. att riktvärdet om 1,5 TWh inte överskrids och att viktig reglerförmåga och effekt går förlorad samt att elberedskapen försämras.
- En normöversyn måste hinna genomföras och få genomslag i prövningsunderlaget i god tid innan den 1 juli 2025. Annars bör sista dag för inlämnande av ansökningar i berörda prövningsgrupper flyttas fram. Detsamma gäller tidpunkten för de prövningsgrupper som innehåller eller påverkar skyddade områden medan kvarstående frågor hanteras.

2 ÄRENDET

Regeringens motivering i samband med pausen i december 2022 ”Paus av omprövning för moderna miljövillkor”, M2022/0225 omfattade att:

- Det fanns en risk att omprövningarna resulterar i att det ställs krav på verksamheterna som sammantaget äventyrar förutsättningarna för en nationellt effektiv tillgång till vattenkraftsel.
- För att säkra ett robust energisystem som förmår att snabbt svara upp mot förändrade behov behövde effekterna av hittills genomförda omprövningar av vattenkraften kartläggas och behov av ändringar av nuvarande system för prövning av moderna miljövillkor ses över.
- Pausen skulle ge tid för analys och översyn, samt för genomförandet av de förändringar av systemet som analysen kan komma att leda till.

Fortum anser att promemorians konsekvensanalys saknar en bedömning av de krav som ställs på verksamheterna utifrån en sammantagen påverkan på förutsättningarna för en effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät och Energimyndigheten tog fram riktvärden för att säkerställa en fortsatt effektiv tillgång till vattenkraftsel. Dessa riktvärden antogs av regering och riksdag i och med beslutet om en nationell plan. Riktvärdet anger att miljöprövningarna på nationell nivå inte ska leda till större produktionsförluster än 1,5 TWh inklusive åtgärder som berör Natura 2000-områden. Promemorian bör därför kompletteras i konsekvensanalysen så att den tydligt omfattar den sammantagna påverkan från samtliga åtgärder.

3 VATTENKRAFTENS BETYDELSE OCH MILJÖPÅVERKAN

Fortum understryker regeringens uttalande om att en effektiv tillgång till vattenkraftsel är avgörande för att kunna bevara och utveckla den befintliga vattenkraftens regler- och produktionsförmågor så att vattenkraftens unika förmågor kan tas till vara i så stor utsträckning som möjligt.

Vattenkraften fyller en närmast oersättlig roll i Sverige, då den bidrar med fossilfri elproduktion, en unik tillgång till viktig reglerkraft och effekt samt till att stärka elberedskapen.

Promemorian anger att vattenkraftverk och dammar har en negativ påverkan på människors boende- och livsmiljö samt turism. Fortum önskar i sammanhanget lyfta att många samhällen är uppbyggda runt vattenkraften under lång tid och Fortum har erfarenheter av att borttagande av vattenkraft, till exempel dammar, också kan innebära en negativ påverkan på människors boende och livsmiljö.

4 OMRÖVNING FÖR MODERNA MILJÖVILLKOR

Fortum välkomnar att regeringen slår fast att beslutet från den 25 juni 2020 om att en nationell plan för prövning för moderna miljövillkor (M2019/01769) gäller och att

syftet är att den nationella helhetssynen som beskrivs i planen ska få verkan i de enskilda prövningarna.

5 EN VÄSENTLIGT ÄNDRAD FYSISK KARAKTÄR

Fortum anser att det är en god ansats att alla vattenförekomster som är väsentligt fysiskt ändrade genomgår de bedömningar som behövs för att kunna förklaras som kraftigt modifierade före det att villkoren till verksamheterna omprövas för bestämmande av moderna miljövillkor.

Promemorian anger att kravet på att kunna klassa en vattenförekomst som kraftigt modifierat infördes 2018 men att det ännu finns ett antal förekomster där den nödvändiga bedömningen för en ändrad klassificering inte hunnit genomföras. Fortum vill understryka att vid Vattenmyndigheternas samråd i mars-april 2021 inför ”Förslag till miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster påverkade av vattenkraft som ska prövas 2022–2024” var enbart cirka 4% utsett som kraftigt modifierade vatten och därmed kommer ett betydande antal vattenförekomster att behöva ses över för en ändrad klassificering. Det är viktigt att de normer som behöver justeras också ges tid för detta.

Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 3 a §

Fortum välkomnar att väsentligt ändrad fysisk karaktär (VÄFK) definieras i förordning och förtydligas genom kriterium 1 och 2.

Fortum välkomnar föreslagen lydelse om att en vattenförekomst som fysiskt påverkats av en vattenverksamhet för produktion av vattenkrafts el alltid bör anses ha en fysiskt ändrad karaktär när minst två av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna (hydrologisk regim, morfologiskt tillstånd och konnektivitet) kan antas ha sämre status än god.

Fortum anser att det är positivt att även den sammantagna påverkan ska kunna bedömas som så stor att en vattenförekomst ska anses ha en väsentligt ändrad fysisk karaktär.

Fortum bedömer att Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och vägledningar behöver skrivas om för att hantera detta.

Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 3 a §, 3 b § och 4 b §

Fortum anser att lydelsen ”till följd av att vatten lagras” kan tolkas som en avgränsning som inte fullt ut är i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Lydelsen ska därför strykas.

Vidare bör bestämmelserna i vattenförvaltningsförordningen utformas så generellt som möjligt så att inte någon av de samhällsnyttiga verksamheter som listas i 3 § 1 a-f) exkluderas.

6 BETYDANDE NEGATIV PÅVERKAN PÅ KRAFTPRODUKTIONEN

Fortum anser att det är positivt att promemorians förslag om ”betydande negativ påverkan på nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel” ska bedömas utifrån riskerna för att riktvärdet för HARO-området överskrids eller att elberedskapen eller reglerförmågan försämras.

Fortum anser att det bör förtydligas att nationell elberedskapsförmåga kan utgöras av förmågor som kan vara regionala eller lokala till sin karaktär. Vattenkraftverk har egenskaper som krävs för att uthålligt kunna balansera delar av kraftsystemet i ö-drift eller för att återuppbygga kraftsystemet vid behov. De kan därmed göra kraftsystemet mer motståndskraftigt mot störningar och angrepp.

Fortum anser att det är avgörande med hänvisningen till regeringens beslut angående Nationell plan för moderna miljövillkor av den 25 juni 2020 (M2019/01769) som tydliggör att en produktionsförlust om 1,5 TWh kan utgöra gränsen för betydande negativ påverkan på vattenkraftsel till följd av miljöförbättrande åtgärder. Ett beslut som även tydligt angav att det omfattade åtgärder inom Natura 2000-områden.

Fortum anser att det är positivt att promemorian även betonar att den nationella planens uttalande om vad som utgör en betydande negativ påverkan på tillgång till vattenkraftsel behöver få ett större genomslag vid beslut om att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade. I bedömningen behöver expertmyndigheterna Svenska kraftnät och Energimyndigheten delta i samverkan för att genomföra bedömningarna av dessa kriterier.

Promemorian föreslår att betydande negativ påverkan på vattenkraftsel ska hanteras i en ny bestämmelse ”Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 3 b §”. För att tydliggöra att en effektiv tillgång till vattenkraftsel omfattar påverkan av *samtliga miljöåtgärder* i omprövningarna bör det övervägas om ytterligare förändringar och förtydliganden kan göras så att det regleras i Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter. Energiföretagen har inkommit med ett konkreta inspel till Klimat- och näringslivsdepartementet gällande detta.

Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 3 b §

Fortum välkomnar inriktningen på promemorians förslag om att ”betydande negativ påverkan på nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel” och att detta definieras i förordning genom föreslagna kriterier. Dock behöver ”och” mellan kriterium 2 och 3 ersättas med ”eller” för att säkerställa att texten stämmer med motivtexten i avsnitt 6. Annars finns risken att tolkningen görs att samtliga tre kriterier tillsammans ska vara uppfyllda.

Det är viktigt att vattenmyndigheterna i sina konsekvensutredningar av nya miljö kvalitetsnormer eller på annat sätt tydligt redovisar sina beräkningar av produktionsförlusterna som normerna innebär för att verksamhetsutövarna ska kunna avgöra om dessa är korrekt satta eller inte.

Fortum anser att formuleringen ”ska det särskilt beaktas risker” ska ersättas med en skarp formulering så att riktvärdet inte ska överskridas eller att elberedskapen eller reglerförmågan inte ska försämrats.

Fortum anser att det är avgörande att kriterierna som anges måste omfatta hela omprövningen för moderna miljövillkor, vilket också inkluderar åtgärder i Natura 2000-områden, i enlighet med regeringsbeslutet från 2020. Om den föreslagna bestämmelsen 3 b § förblir otydlig kan miljöåtgärderna gå långt utöver riktvärdet 1,5 TWh eller påverka reglerförmågan och elberedskapsförmågan.

För att förtydliga att kriterierna avser alla miljöförbättrande åtgärder inom avrinningsområdet föreslår Fortum att förslaget 3 b § 2 st ges följande lydelse: ”Vid bedömningen av om de miljöförbättrande åtgärderna medför sådan påverkan som avses i första stycket ska det särskilt beaktas risker *för att dessa tillsammans med övriga miljöförbättrande åtgärder inom huvudavrinningsområdet medför...*”.

Fortum anser att huvudavrinningsområdesvisa riktvärden för produktionsförlust av vattenkraftsel ska anges både i GWh och i procent för att ge ett tydligare verktyg för prioritering inom avrinningsområdena. Det är idag det värde som samverkansprocessen har att förhålla sig till idag, i avsaknad av en nedbrytning på prövningsgruppsnivå för produktionsförlusterna i hela huvudavrinningsområdet.

Vidare anser Fortum att de riktvärden som anges för de huvudavrinningsområden som innehåller flera prövningsgrupper behöver brytas ned på prövningsgruppsnivå för att vara användbara i samverkansprocessen. Fortum föreslår att det i beskrivningen kring samverkansprocessen tydliggörs att länsstyrelsen ska fördela ut huvudavrinningsområdets riktvärde på de olika prövningsgrupperna i huvudavrinningsområdet före det att samverkan med verksamhetsutövarna startar. Det krävs kunskapsunderlag för hela huvudavrinningsområdet innan denna fördelning görs, i likhet med projektet Hållbar Vattenkraft i Dalälven.

7 FASTSTÄLLET AV GOD EKOLOGISK POTENTIAL

Fortum anser att det är positivt att promemorian anger att det ska säkerställas att de åtgärdsförslag som ligger till grund för fastställandet av god ekologisk potential, inte påverkar vattenkraften mer än vad som är nödvändigt för att miljöanpassa vattenkraften till EU-rättens krav.

Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 4 b §

Fortum välkomnar promemorians förslag att maximal och god ekologisk potential definieras på förordningsnivå och i linje med kriterierna 1 och 2.

Fortum anser att det är positivt att det framgår i promemorians förslag att det ska handla om huruvida en åtgärd visat sig vara effektiv eller ej som avgör om den ska tillämpas. Det stödjer att åtgärderna som ska ingå i god ekologisk potential ska ha en effekt som inte är försumbar. Det är också positivt att det anges att kraftproduktionen inte ska påverkas på ett betydande negativt sätt.

Fortum anser att författningsförslaget skulle bli tydligare och ge en mer enhetlig tillämpning om det tydligt anges att åtgärdsmetoden ska användas för att fastställa god ekologisk potential. Det behöver tydligt framgå att det är möjligt att det inte finns några effektiva åtgärder och att ingen åtgärd kan vara ett möjligt val. Förslag är att formuleringen "... väljas de åtgärder eller kombinationer av åtgärder som har visats vara effektiva för att uppnå ett tillstånd som motsvarar lätta förändringar..." ersätts med "... uteslutas de åtgärder eller kombinationer av åtgärder som inte har visats vara effektiva ...".

8 UTFORMNINGEN AV KVALITETSKRAV FÖR NATURA 2000-OMRÅDEN

Fortum anser att genomförandet av den nationella planen behöver säkerställa att vattenkraftverksamheter inom Natura 2000-områden tydligt omfattas av riktvärdet på 1,5 TWh. Riskerna med nuvarande förslag i promemorian är att det kan medföra mer långtgående krav på miljöanpassningar av befintlig vattenkraft än vad som är motiverat av Sveriges medlemskap i EU. Regeringen måste därför säkerställa att vattenkraftverksamheter inom Natura 2000-områden tydligt omfattas av riktvärdet på 1,5 TWh, i enlighet med regeringsbeslutet om NAP från 2020. När Natura 2000-lagstiftningen implementerades och skyddade områden pekades ut skedde detta i älvar som redan var utbyggda med vattenkraft och den ansågs vara förenlig med Natura 2000-området. Regeringens framhåll i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft prop. 2017/18:243 att övergångsbestämmelserna till miljöbalkens regler om Natura 2000-områden anger att för verksamheter som påbörjats före den 1 juli 2001 krävs inte tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, s.k. Natura 2000-tillstånd. Detta innebär att vid denna tidpunkt ansågs som huvudregel att befintlig elproduktion var förenlig med de EU-rättsliga kraven på skyddet av Natura 2000-områden.

Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 4 kap, 6 §

Fortum välkomnar att promemorian har identifierat att en miljö kvalitetsnorm inte ska utformats på ett alltför "villkorsliknande" sätt då det skulle riskera att medföra att val av teknisk lösning i praktiken är avgjord innan enskild prövning inlett.

Fortum är dock mycket kritisk till att föreslagen lydelse, som syftar till att säkerställa att kvalitetskraven (miljö kvalitetsnormerna) inte utformas på ett "alltför villkorsliknande sätt", tyvärr inte hanterar själva grundproblematiken. Utmaningarna kvarstår med att de särskilda kraven är dåligt underbyggda, att de inte kan överklagas samt att de bygger på bedömningar i bevarandeplaner som inte heller kan överklagas, och att vattenförvaltningens ramverk inte är anpassat för de komplexa överväganden och målformuleringar som förutsätts enligt naturvårdsdirektiven.

Fortum anser att den föreslagna ändringen i förordningen skulle öka risken mer för långtgående krav med hänvisning till Natura 2000-skyddet. Det föreslagna systemet där icke-bindande bevarandeplaner föreskriver åtgärder som riktar sig mot enskilda och som mer eller mindre per automatik översätts till bindande normer innebär att verksamhetsutövarna inte får någon faktisk möjlighet att få sin sak prövad. Det skulle

medföra mer långtgående krav på miljöanpassningar av befintlig vattenkraft än vad som är motiverat av Sveriges medlemskap i EU.

9 UNDANTAG FRÅN KRAV ENLIGT ART- OCH HABITATDIREKTIVET

Fortum vill fortsatt framhålla att befintliga verksamheter som huvudregel är förenliga med Natura 2000-skyddet.

Huvudförslaget i promemorian avseende hanteringen av Natura 2000-skyddet inom ramen för omprövningen innebär att domstolen får medge en sänkt kravnivå i förhållande till miljökvalitetsnormer för verksamheter som riskerar att skada skyddade arter och livsmiljöer, förutsatt att regeringen har tillåtit det.

I promemorians konsekvensanalys anges att den föreslagna undantagsbestämmelsen bedöms endast bli aktuell i ett begränsat antal fall. Fortum anser att analysen kring antalet Natura 2000-områden och hanteringen därav behöver kompletteras och utvecklas. Promemorian redogör för att den nationella planen, avsnitt 2.3, anger att det finns 27 Natura 2000-områden med akvatiska miljöer som idag innehåller vattenkraftverk och att totalt rör det sig om 40 vattenkraftverk som ligger i ett Natura 2000-område. De anger också att den totala effekten i dessa kraftverk motsvarar 744 megawatt och produktionen är cirka 2 terawattimmar per år. Enligt Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten handlar det om över 90 kraftverk med en installerad effekt på 1800 MW och en total produktion på 7 TWh, som bedömts påverka ett Natura 2000-område negativt.

Det förefaller finnas en stor osäkerhet på nationell nivå gällande hur många vattenkraftverk som skulle beröras av särskilda krav, vilken påverkan det skulle få på kraftsystemet och vad det innebär för riktvärdet på 1,5 TWh. Första steget borde vara att ge relevanta myndigheter i uppdrag att sammanställa konsekvenserna utifrån länsstyrelsernas bevarandeplaner.

Fortum anser att det måste förtydligas och säkerställas att befintliga verksamheter som huvudregel är förenliga med Natura 2000-skyddet annars kommer antalet undantag som krävs bli omfattande.

Fortums sammantagna bedömning är att det saknas tillräckliga konsekvensanalyser och förslag för Natura 2000-regelverket i relation till vattenförvaltningen. Det finns en risk för att förslagen får negativa konsekvenser för berörda aktörer, staten och samhället i stort.

Fortum anser därför att frågan antingen ska hanteras under remisstiden alternativt utredas vidare. Om ytterligare utredning ska ske så bör det ske skyndsamt för att inte försena ikraftträdandet av övriga författningsändringar och genomförandet av hela den nationella planen.

10 EN FÖRBÄTTRAD SAMVERKAN INFÖR OMPRÖVNINGEN

Fortum välkomnar promemorians förslag om ökad samverkan mellan myndigheter och berörda aktörer. Det är positivt att promemorian anger att samverkan ska syfta till att sammanställa underlag som krävs för vattenmyndighetens arbete med

klassificering och normsättning och att det inte handlar om att verksamhetsutövarna ska föreläggas att inkomma med underlag.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter 42 a §

Fortum välkomnar att det tydliggörs i förordningen att under samverkan ska de länsstyrelser som är vattenmyndigheter se över klassificeringen av miljökvalitetsnormerna för de ytvattenförekomster som påverkas av de verksamheter som samverkan avser.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter 42 b §

Fortum anser att syftet med samverkan behöver tydliggöras så att den tydligt är i linje med den nationella planen för att undvika risk för olika syn på syfte och mål med samverkan.

11 MYNDIGHETERNAS BIDRAG TILL UNDERLAG FÖR KLASSIFICERING OCH BESLUT OM MILJÖKVALITETSNORMER

Fortum välkomnar promemorians förslag om att Svenska kraftnät och Energimyndigheten ska bistå myndigheterna i arbetet med klassificering och normsättning i de fall vattnets kvalitet är påverkat av vattenkraft. Vidare är det positivt att promemorian identifierat att vattenmyndigheten ska ha möjlighet till expertstöd i dessa frågor. I promemorians förslag till ändring i förordningar med instruktion för Svenska kraftnät respektive Energimyndigheten anges att dessa myndigheter ska bistå de länsstyrelser som är vattenmyndigheter. Svenska kraftnät och Energimyndigheten ska följa vattenmyndigheternas arbete och säkerställa att HARO-värde, elberedskap och ”ingen påverkan på reglerförmåga” efterlevs i samverkan och normsättning.

Fortum anser att en instruktion med motsvarande text bör inkluderas i 42 a § som vänder sig till de länsstyrelser som är vattenmyndigheter med förtydligande om att de ska inhämta dessa underlag och stöd från Svenska kraftnät och Energimyndigheten.

Fortum anser att i ett nästa steg behöver det tydliggöras hur bedömningen ska gå till av olika miljöanpassningsåtgärder och dess påverkan på vattenkraftens förmågor.

12 MÖJLIGHET ATT UTSE YTTERLIGARE LEDAMÖTER VID VATTENDELEGATIONERNA

Fortum välkomnar promemorians förslag om att vattendelegationerna ska kunna ha upp till tolv ledamöter. Fortum anser att det är viktigt att vattendelegationernas ledamöter innehar rätt kompetens och att det är positivt att promemorian anger att det krävs kompetens för att kunna göra rätt bedömningar av miljöåtgärder i en verksamhet med vattenkraft.

13 **IKRAFTTRÄDANDE OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER**

Fortum välkomnar att promemorian anger att det är angeläget att de nya bestämmelserna får ett snabbt genomslag i de enskilda prövningarna för moderna miljövillkor.

Fortum anser att en normöversyn måste hinna genomföras och arbetas in i prövningsunderlag före den 1 juli 2025 innan omprövningarna för berörda grupper återupptas. Annars bör sista dag för inlämnande av ansökningar i berörda prövningsgrupper flyttas fram.

Fortum konstaterar att det saknas tillräckliga konsekvensanalyser och förslag för Natura 2000-regelverket i relation till vattenförvaltningen. Fortum anser därför att frågan antingen måste hanteras under remisstiden alternativt utredas vidare. Om ytterligare utredning ska ske så bör det ske skyndsamt och att sista ansökningsdag för berörda prövningsgrupper flyttas fram tills att en sådan utredning är färdig.

14 **KONSEKVENSER**

Fortum anser att konsekvensanalysen saknar en analys och beskrivning av konsekvenserna av de samlade förslagens påverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Promemorian beskriver i delar konsekvenserna för olika verksamhetsutövare men inte den samlade tillgången till vattenkraftsel utifrån påverkan på riktvärdet om 1,5 TWh, reglerförmåga samt elberedskap.

Fortum anser att konsekvenserna för staten kommer att innebära ett kraftigt ökat behov av resurser till länsstyrelserna och myndigheterna. Regeringen bör säkerställa att samtliga har de resurser som krävs för att effektivt genomföra omprövningen. Det kommer att krävas en omfattande översyn av bland annat föreskrifter och vägledning.

Fortum anser att konsekvenserna för kommuner och regioner kommer att påverkas av tillgången på vattenkraftsel och att detta bör ingå i konsekvensanalysen.

Fortum anser att konsekvensanalysen är bristfällig gällande enskilda och företag. Analysen kring antalet Natura 2000-områden och hanteringen av dessa behöver kompletteras och utvecklas. Konsekvensanalysen nämner att ekonomiska förluster för verksamhetsutövare till följd av produktionsbortfall och direkta kostnader för miljöåtgärder bör minska med förslagen, men Fortum anser att det helt saknas en analys av de samlade kostnaderna för omprövningarna.

Fortums sammantagna slutsats är att det saknas tillräckliga konsekvensanalyser och förslag för Natura 2000-regelverket i relation till vattenförvaltningen. Det finns en risk för att förslagen får negativa konsekvenser för berörda aktörer, staten och samhället i stort. Konsekvensen av rättssäkerhet behöver också analyseras och bedömas så att det går att säkerställa en rättvis omprövning i Natura 2000-områden.

Promemorian anger att om inga ändringar görs leder detta till en oacceptabel påverkan på vattenkraftens förmågor, vilket Fortum instämmer i. Dock anser Fortum att analysen kring påverkan på elsystemet är bristfällig och att uteblivna ändringar inte skulle leda till positiva effekter för vattenmiljön i berörda vattenförekomster. Fortum

anser att konsekvenserna inte blir värre för vattenmiljön genom att förutsättningar för en effektiv omprövning skapas med förtydliganden om kravnivåer och effektiva åtgärder.

Med vänlig hälsning,

Mikael Lemström

Executive Vice President
Hydro Generation

Sara Sandberg

Director Environment
Hydro Generation

Fortum Sverige AB:s handläggare i detta ärende är Gunilla Andrée, Dir. Corporate Relations Hydro, tel. 0705-10 53 49, e-mail: gunilla.andree@fortum.com